

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vplačila naročnine se ne osira. — Za oznanila se plačuje od peterostopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnništvo pa v pritličju. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kranjske deželne finance in učiteljske plače.

VII.

Znano je, da je kranjska dežela z zakonom iz leta 1875. uvedla pobiranje doneskov od zapuščin k normalnošolskemu zakladu. Finančni uspeh tega zakona je prav neznan. Dežela kranjska je pač prav revna in so večje zapuščine jako redke.

Šuklje predlaga sedaj, naj se zakon o teh doneskih od zapuščin premeni tako, da bi se deželni dohodki zvišali. To naj se zgodi na ta način, da se čiste zapuščine do 20.000 K pusti pri sedanjih pristojbinskih meri, zapuščine od 20.000 do 200.000 K naj novi zakon razpredeli v presledkih od 10.000 K zvišajoč pristojbino mero za 10 vin, od 200 K v vsakem razpredelku, progresija pa naj ne preneha pri znesku 200.000 K, marveč se naj nadaljuje tako daleč, dokler to dopusti finančni minister.

Ne mislimo se spuščati v teoretično razpravljanje, če je davek na zapuščine opravičen ali ne in v kateri meri je dopusten. Naše mnenje je, da je primerno obdavčenje večjih in velikih zapuščin opravičeno, obdavčenje manjših zapuščin pa ne.

A kako je pri nas? Kranjska dežela spada že sedaj med tiste kronovine, kjer so zapuščine najbolj obdavčene. V bogatih deželah, na Češkem, na Moravskem, v Šleziji in na Nižjem Avstrijskem se plačujejo od zapuščin dosti nižji prispevki za šolstvo, kakor na Kranjskem, in če se hoče pri nas v tem oziru kaj premeniti, se mora to zgoditi na ta način, da se ne le večje zapuščine znatneje obremene, kakor predlaga Šuklje, nego da se obenem manjše zapuščine tudi primerno razbremene.

V deželnem zboru kranjskem je bil leta 1900. stavljen predlog, naj se uvedejo novi doneski od zapuščin za bolnične namene. Predlagalo se je, naj se pobirajo doneski od vseh za-

puščin znašajočih nad 2000 K, a celo vlada je temu nasprotovala, zahtevajoč, naj se vsaj malim imetjem priznase in naj se obdavčijo samo več kot 4000 K znašajoča imetja.

Dotični predlog je bil odklonjen, a razprava sama je bila jako zanimiva, in kdor se za to stvar zanima, najde poučnih podatkov v stenografskem zapisniku deželnega zbora.

Sicer pa je glavno vprašanje, koliko bi neslo tako obremenjenje zapuščin, kakšen bi bil finančni efekt Šukljevega predloga. Če se z obremenjenjem večjih zapuščin izvede obenem razbremenjenje manjših zapuščin, bi seveda bilo iz tega vira še manj dohodkov kakor jih je danes. In vendar je razbremenjenje manjših zapuščin postulat pravičnosti, kateremu se pri kaki reformi veljavnega zakona iz l. 1875. ne bo ubraniti, saj se je tudi država postavila načelno na enako stališče, kakor se je pokazalo pri zakonu o prepisu kmetiskim zemljišč.

A tudi če se izvede reforma prav tako, kakor jo je Šuklje predlagal, ne bo nič posebnega uspeha. Progresijo pri obdavčenju je pač lahko nasvetovati ali doseglo se bo prav malo, ker je čisto gotovo, da se bo finančno ministrstvo krepko uprlo prav taki progresiji, od katere bi bilores pričakovati kaj efekta.

Sicer pa se ne sme pozabiti, da na Kranjskem ne umrje vsako leto kak baron Born in da bodo lastniki velikih premoženj, če se izvede Šukljegov načrt, brez vseh težav našli pota in sredstva, da naslednikom ne bo treba plačati posebnih doneskov od zapuščin. Velika posestva itak razpadajo, gotova imetja pa je kaj lahko odtegniti obdavčenju, tudi če se ne dela tako, kakor je navada pri duhovnikih. Kar zna ljubljanski škof, znajo tudi še drugi ljudje.

Kaj je torej s Šukljegovim predlogom o novem obremenjenju zapuščin? Odgovor je kratak: Šukljegov predlog je mrtvorjeno dete, ki ne more priti resno v poštev, ker ni od njega pričakovati finančnega uspeha.

Zlasti pa ta predlog ne more priti v poštev pri vprašanju o zvišanju učiteljskih plač, zakaj za učiteljske plače je treba stalnih dohodkov, doneski od zapuščin pa so nestalni in odvisni, od slučajja in lahke se zgodi, da celo desetletje ne bo iz tega vira dohodkov, posebno če bodo ljudje spoznali, kako se morejo zapuščine odtegniti obdavčenju.

Vojna na Daljnem Vztoku. Poročilo generala Kuropatkina.

General Kuropatkin je poslal carju sledečo brzojavko: Mandžurska armada je bila dne 26. avgusta nastavljena v treh skupinah; prva je zasedla pokrajino med Pegonom in Ampingom na desnem krilu, centrum je bil pri Liandiasianu, dočim je zasedlo desno krilo Ašančiau. Istega dne so začeli Japonci napad na celi črti. V centru pri Liandiasianu so bili vsi sovražnikovi napadi odbiti. Na levem krilu se nam je posrečilo po hudem boju naše glavno stališče pri Ampingu obdržati, toda sovražnik se je polastil ene naše pozicije ter je spravljal v nevarnost naše odmikanje na levem krilu ob Lanhovi dolini. Peljal sem vse voje na najprednejšo pozicijo pri Liaojangu, da pridobim časa ter prizadenem sovražniku težke izgube. V sled strmega poboja in od dežja razmočene zemlje je bilo dvednevno korakanje skrajno težavno ter se je izvedlo v popolnem redu le zato, ker se je moštvo požrtvovalno vedlo. Pri tem se je vsa artilerija in ves tron s skrajnim trudom spravil preko gorskih prelazov. Še težavneje je bilo korakanje po ravnini. Sovražnik je napadel zadnje naše čete, ki so morale biti z njim vroče boje. Pri nadaljnjem umikanju so zagazile baterije v močvirje. Priskočiti se jim je moralo na pomoč ter jih zakrivati. Pri tem je imel oddelek težke izgube. General Rutkovski in podpolkovnik pl. Raaben sta padla. Vkljub trudu in žrtvam so morale

baterije nazaj. Dne 29. avgusta je bila armada zbrana pri Liaojangu. Eden voj je zasedel pozicijo na desnem bregu reke Taitsiho, drugi je zasedel pozicijo na levem bregu. 30. in 31. so Japonci zgrabili s skrajno odločnostjo naše prednje oddelke, toda povsod smo jih odbili z velikanskimi izgubami. Na našem desnem krilu in v centru so se med temi boji izvedli številni protinapadi, ki so se razvili v boj na bajonete. Specialne in splošne rezerve so se morale pritegniti na pomoč.

Boj pri Sinkvantunu.

To bitko opisuje Kuropatkin caru: Šele proti večeru istega dne je zasedel sovražnik od nas izpraznjene predne pozicije ter začel streljati s topovi na Liaojang. V sovražnikove roke ni prišlo prav ničesar. Za središče svojih operacij sem si izbral Sinkvantun. Nadalje pripoveduje, da se je sovražnik ponoči polastil zelo važne pozicije. Vseled tega je moral Kuropatkin svoje prvotne načrte spremeniti ter je dne 2. septembra pribojeval nazaj omenjeno pozicijo. Šele zvečer istega dne so bili vsi vrhovi okoli Sinkvantuna in Samaja v ruskih rokah. Ko pa je uvidel, da se tudi tukaj Rusi stalno ne bi mogli držati, temu bi zapadli zasedi, začel se je 3. t. m. umikati dalje ter je došel 7. t. m. srečno v Mukden.

Izpraznitev Liaojanga.

Liaojang so začeli Rusi prazniti 3. septembra ter so ga do prihodnjega jutra izpraznili. Vsa živila, obleko in sploh vse lažje prenesljive stvari so Rusi odnesli. Le zaloge intendanture niso mogli odnesti ter so uničili živila, ki so bila namenjena za 8 dni. Nato so se čete umikale v popolnem redu. Japonci voji so seveda neumorno zasledovali umikajoče se Ruse ter jih posebno ponoči naskakovali. Tako je prišlo v noči 5. septembra do hude bitke pri Taliengu, kjer je najbolj izpostavljeni ruski polk izgubil do 500 mož. Drugi dan so se Rusi dobro zavarovali ob

obeh krilih ter brez znatnih izgub nadaljevali umikanje, pač pa so preveč smelim Japoncem neprenehoma zadavali občutne izgube. Svoje poročilo Kuropatkin zaključuje: »V vseh bojih od 30. avgusta naprej si sovražniki niso pridobili nikakih lavorik.« Kakor vidimo, je to poročilo čisto drugačno kot pretirano hvalisanje japonskih generalov o »sijajnih« porazih.

Maršal Ojama.

Tudi japonski maršal Ojama, ki je dosedaj najrajši trdovratno molčal, se je začel oglašati s svojimi poročili. Dočim pa je nedavno še vedel povedati, da je severno od Jantaja »več ali manj« močni japonski oddelek, poroča sedaj svojemu cesarju, da je »znatni ruski oddelek ostal na jugu reke Hune.« Ta oddelek mu dela brezdvomno precej skrbi.

Japonci ne prodirajo več proti severu.

Kakor se poroča iz Harbina z dne 13. t. m. so ustavili Japonci prodiranje proti severu. Njihove predstraže so zapustile Šaho ter so se umaknile do Jantaja. Njihova glavna sila tabori pri Liaojangu. Splošno se sodi, da so Japonci vseled bojov pri Liaojangu tako oslabljeni, da jim za sedaj sploh ni mogoče prodirati.

General Nodzu o bitki pri Liaojangu.

General Nodzu poroča, da je bila huda bitka, ki se je je udeležila njegova armada, dne 3. t. m. pri Liaojangu. 20. polk, ki je dva polkovna poveljnika in štiri bataljonske poveljnike po vrsti izgubil, je brezupno naskočil čil na Ruse pri Jusfangmianu, vendar se je Japoncem posrečilo (?) pregnati sovražnika iz njegove utrjene pozicije. Japonci niso imeli nobenega višjega častnika več, razen stotnikov. Neki častnik Yegami je prevzel poveljstvo 20. polka ter je naskočil sovražnika. Rezerve so takoj izpolnile prazne prostore. Njegovi ljudje niso gledali ne na žične ograje ne na druge zapreke, ko so naskakovali med

LISTEK.

Iz Darwinove knjige.

(Črtica spisal Gvidon Sajovic.)

(Dalje.)

Kje so ostale rastline in kako so se aklimatizirale živali v barki Mojzesovi nam Linne ne pove. To-liko, da boš vedeli, kakšno je bilo po mnenju Linnejevem skupno bivališče živalim. Ako pomislimo, da se šteje Linne med učenjake, pač ne smemo Mojzesu zameriti, da je uvrstil domačega zajca med govedo. Vsekakor pa noben trezno misleč in omikan človek ne more pritrditi niti Linneju niti Mojzesu. Različne živalske vrste so se razvile na povsem oddaljenih krajih. Mi lahko vzamemo, da se je razvila vsaka vrsta samo enkrat na enem samem prostoru in ta kraj imenujemo »stvarstveno središče«. Potemtakem imamo več takih središč iz katerih so se razširile živali po zemlji. Vzrok razširjenju je bilo prvič prenapolnjenost krajev

in drugič nagon razširiti se, ki je lasten vsaki živali. Seljenje je vsem organizmom lastno in ono je vzrok razširjenju živih bitij po zemlji. Kakor potujejo ljudje iz preoblijudenih krajev, tako zapustijo tudi živali in rastline svojo prenapolnjeno domovino. Način razširjevanja je deloma aktiven, deloma pasiven; prosto gibljivi organizmi so se sami razširili, negibljiva živa bitja pa so razširile razne prirodne sile. Najlažje so se seveda razširile živali, katere se morejo same s prostora gibati kakor četeronožci, zlasti pa ptice in žuželke in v vodi živeče živali. Ostale živali in rastline je razširil veter in druge prirodne sile. V novi domovini so se morale prilagoditi prisiljene živali popolnoma novim razmeram, katere so vplivale na nje spreminjajoče in tako imamo tu zopet nov vzrok za postanek novih vrst; kajti priseljene živali so se večinoma popolnoma od-tujile svojim sorodnim vrstam, prehodnji individui med njimi so sčasoma izumrli in tako so nastale tem potom nove vrste.

Kolikšen vpliv imajo nove razmere v novem ozemlju za živali, naj navedem par slučajev. Evropski morski prešiček (cavia cobaya) se ne pari z braziljanskim, od katerega izhaja. V 15. stoletju so zanesli Evropejci na otok Porto-Santo domačega zajca. V novi domovini se je dotični tako spremenil in odtujil svojim sorodnikom v Evropi, da se nič več ne more pariti z njimi. Postal je veliko manjši in divji ter popadljiv, dobil je svetlo rjavo barvo, katere je konstantna in ne more tako varirati kakor pri evropskih oblikah.

Že pred Darwinom je sloveči geolog Leopold Buch dokazal iz razširjenja rastlin na kanarskih otokih pretvoritev vrst v nove vrste. Na otokih so nastale v globokih, od vseh strani zaprtih dolinah, v takozvanih »barankih« (Baranco), posebne vrste rastlin; kajti visoki grebeni so rastlinam večja zapreka kakor pa široko morje. Mnogo enakih slučajev nam je navedel Darwin v svojih knjigah; zlasti za žuželke in polže, katere ovirajo v razširjenju predvsem

široke reke in morje. Darwinova teorija, kolikor smo jo imeli priliko dose-daj spoznati je v glavnih potezah podobna descendenčni teoriji, katero je postavil začetkom pretečenega stoletja francoski naravoslovec Lamarck, ki je razdelil živali po tipih. Kot vzrok novo nastajajočim vrstam je navedel rabo in nerabo organov, takozvano virtualno prilagodnost. Ravno v teh dveh točkah se razlikuje Darwinova teorija od Lamarckove; kajti Darwin je zavrgel razdelitev živali po tipih in postavil rodovnik. Zelo razlikoval se je Darwin od svojega prednika v kausalni utemeljitvi descendenčne teorije, »Nauk o vzrokih«, kateri so povzročili pretvoritev vrst, je temeljna podlaga Darwinovi teoriji. Postavil je velepomembni nauk »O naravnem plemenskem izboru v boju za obstanek«, ter nam s tem dokazal, da se je vršila pretvoritev vrst in da se še vrši vseled različnih vzrokov.

On je najpoprej opazoval domače živali, katere so se razvile iz divje-živočih vrst. Tekom časa so se v udomačenju tako spremenile, da bi

celo domače živali ločili lahko v različne vrste. Za vzgled naj le navedem najrazličnejše vrste golobov, domačih kur, konj, goved, psov itd. Vse te različne vrste so nastale več ali manj pod vplivom človeka, ki se je posluževal sredstev, katere so še sedaj vsakemu živinorejcu znana. Ako hoče vzgojiti slednji kako posebno vrsto, izbere v ta namen izmed dotičnih živali one, katere so za to najbolj pripravne in jih spari. Potomci tega para se že bolj približujejo zaželjenemu cilju. Izmed potomcev izbere zopet najpripravnejše itd, in ako to izber večkrat ponavlja, doseže zaželjeni uspeh. Popolnoma enak proces, katerega vrši človek umetno pri udomačenju živali, se vrši v naravi sami in enako prvemu ga je imenoval Darwin »naravni plemenski izbor«. Obe prikazni temeljita na dveh važnih fizioloških funkcijah, na podedovanju in prilagodenju; slednjim se mora zopet iakati vzrok v fizioloških in kemičnih svojstvih organske materije.

(Dalje prih.)

navdušenimi klici ruske utrdbe. Eden bataljon je izgubil vse svoje častnike in poveljstvo nad bataljonom je prevzel neki poddesetnik. Polk je izgubil do 1300 mož. Vkljub utrujenosti so dne 4. t. m. nadaljevali takoj zjutraj zasledovanje Rusov. Zaradi pomanjkanja mostov so morali Japonci ostati južno reke Taitisi.

Francosko brodovje v Vzhodni Aziji.

Mornarični minister Pelletan je povedal nekemu poročevalcu, ki ga je vprašal za usodo izginolega vojaškega atašea de Cuvervilleja v Port Arturju, da francoska vlada o tem še ni dobila nobenega poročila. Toda ni izključeno, da je Cuverville še vedno v Port Arturju. Francoska vlada se je obrnila za posredovanje do japonske vlade ter pričakuje v nekaterih dneh odgovora. Kar se tiče odposlatve križarke „Descartes“ in desetih torpedovk v Indokino in Mandagaskar, ni to nikaka izredna odredba. Križarka „Descartes“ bo nadomestila križarko „Pascal“. Torpedovke imajo pa le namen, zavarovati francoske kolonije, kakor je to svoječasno sklenila zbornica. Brodovje v Vzhodni Aziji je dandanes močnejše nego je bilo sploh kdaj poprej, zakaj isto ima tri oklopne križarke najnovejše konstrukcije, tri starejše take križarke in eno divizijo torpedovk, ravno toliko kot francosko brodovje v Evropi. Sicer pa je brez skrbi, da se ni bati napadov, posebnost ne od Japonske.

Pismo iz Port Arturja.

Kodanjski list „Nationaltidende“ je priobčil pismo nekega Danca iz Port Arturja pred 16. avgustom. Pisec pravi, da ne obžaluje ker ni trdnjave zapustil, zakaj tako kaj velikankega bi pač ne mogel več doživeti. Dan in noč se vedno kaj zgodi, in življenje je tako zanimivo, da je človeku žal, ker mora na dan nekoliko ur prespati. General Steselj je izdal ukaz, naj bi vse moške osebe v Port Arturju iz ljubezni do cara in domovine storile, kolikor jim je mogoče. General takorekoč nikoli ne spi. Povsod ga srečavajo, vedno svežega in veselega. „Saj se vrši vse prekrasno“, pravi, in prav ima. Japonci nas pač lahko izstradajo, toda trajalo bo še pol leta. Moke, čaj in streljiva imamo odveč, zato pa imamo le malo konzerv in cigaret. Japonci so vražji ljudje. Včasih stojijo v najhujšem ognju popolnoma mirno ter se dajo kositi, čisto mladi ljudje 17 do 18 let stari. Posebno grozno je gledati, kadar se razlete naše mine, tedaj se nebo za trenotek potemni s človeškimi trupli. Tisoče min je podloženih; kako se bo Japoncem godilo, ko uvedejo zaključne boje? Tukajšnji častniki so prepričani, da so Japonci dosežajo zgubili najmanj 25.000 mož. Danes je približno 3000 inženirjev in delavcev popravljalo „Retvizana“ „Sebastopola“ in „Pobjedo“, ki so vsi hudo preluknjani. To se izvršuje hitro, ker imajo rezervnih delov v izobilju.

Kralj Matjaž.

Zgodovinska povest.

XVI.

(Dalje.)

V samostanu v Bistri so stražarji in hlapci stikali glave in se plašno ozirali proti glavnemu poslopju, iz čigar podzemskih prostorov se je slišalo grozno, pretresujoče kričanje.

V širni dvorani, v kateri je nekoč prijor Celestin z bičem v roki hotel ciganke Ester prisiliti, da bi ga ljubila, se je vršilo novo zasliševanje obdolženih kmetov in prič in kdor ni ničesar priznal in ni potrdil stavljenih vprašanj, tega so podvrgli torturi. Jok in krič trpinčenih ljudi je bil tolik, da se je čul celo na samostansko dvorišče in da so trepetali celo tako trdosrčni ljudje, kakor so bili samostanski uslužbenici.

— Na mučilnici prizna vsak kar se hoče, je menil eden stražarjev. Z mučenjem se lahko spravi najnedolžnejšega človeka na veshala.

— To pa že ni res, je ugovarjal drugi stražar. Če je kdo nedolžen, mu pomaga Bog, da brez bolečin prestane tudi najhujše mučenje.

— To ni res. Tisoč in tisočkrat

Naša posadka šteje 31.000 mož brez mornarjev.

Aleksejev odstopi?

Nekateri francoski listi vzdržujejo vest, da je car že sprejel odstop Aleksejeva kot vrhovnega poveljnika vojne; vendar še ostane nadalje za namestnika v Vzhodni Aziji. V bodoče bo imel Aleksejev le politične in diplomatske posle ter bo rezidiral v Harbinu. Kuropatkin pa prevzame sam odgovornost za vsa gibanja vojske. — Iz Šankhaja pa je došlo poročilo, da je Aleksejev že prispel v Mukden.

Kitajska potrebuje denarja.

Iz Pekinga se poroča v London, da Kitajska nujno potrebuje denarja za vojne reforme. V prvi vrsti se ji gre za to, da si ustvari zadostno armado, da zasede in brani Mandžurijo, ako ji izroči Japonska nazaj to deželo. Nadalje pa hoče biti tudi pripravljena, da se upre predlogu glede delitve (?) Kitajske, katerega predloga se boji Kitajska po končani vojski. — Z druge strani se tudi poroča, da je Kitajska sestavila posebno poslanstvo, ki začne z Rusijo in Japonsko pogajanja glede povrnitve Mandžurije Kitajski.

Nove ruske čete za bojišče.

Car odide v nekaterih dneh v Odeso, da se poslovi od vojaštva, ki odrine v Vzhodno Azijo.

Nemško narodno varstvo na Češkem.

Praga, 15. septembra. Nemški okrajni načelniki so se šli v Ustu, da se dogovore zaradi narodnega varstva. Načelnik dr. Frengel je poročal o ustanovitvi statističske pisarne nemških okrajnih zastopov na Češkem ter s številnimi dokazovali, kako ogromne svote da dobivajo od dežele Čehi, kako malo? pa Nemci. Dr. Osthof je priporočal narodno ločitev okrajnih central in ustanovitve dveh nemških deželnih central. Dokler tega ne dosežejo bodo Nemci z vsemi postavnimi sredstvi ovirali posredovalnice za delo, ki so velika nevarnost za nemške okraje, ki jih prete preplaviti češki elementi?

Nemške osrednje stranke ne bo.

Dunaj, 15. septembra. „Linzer Volksblatt“ odločno oporeka, da bi Ebenhoch nameraval združiti vse avstrijske katolike v centru, kakršnega imajo na Nemškem. Nemška ljudska stranka si je njegov tozadevni članek napačno tolmačila. V resnici se je šlo od začetka le za združitve avstrijskih nemških katolikov.

Sprejem bolgarskega kneza na Dunaju.

Sofija, 15. septembra. V bolgarskih političnih krogih pozdravljajo z velikim zadoščenjem, da je cesar

Franco Jožef sprejel kneza Ferdinanda.

Petrograd, 15. septembra. List „Rus“ piše o sprejemu kneza Ferdinanda na Dunaju, da je poseben pomen tega dogodka v tem, da Avstro-Ogrska sprejme balkanskega vladarja sedaj, ko govori vse o zmedah na Daljnem Vstoku, dočim sta dosedaj Rusija in Avstro-Ogrska se podobnemu skrbno izogibali, varujoč status quo na Balkanu, da onemogočita vsakršno govorico, kakor da katere teh držav zapuščata nevarna tla. S sprejemom kneza Ferdinanda se je to načelo takorekoč prekršilo, toda prenapljeno sklepanje bi bilo iz tega, da hoče Avstro-Ogrska svoje lojalno vedenje napram Rusiji spremeniti. Skoraj gotovo je Avstro-Ogrska pred sprejemom v tej zadevi vprašala za mnenje pri Rusiji.

Dunaj, 15. septembra. „Information“ piše glede sprejema kneza Ferdinanda na Dunaju, da je Bolgarija tista dežela na Balkanu, kjer ima naša država iz tisočih vzrokov največ simpatij, dočim si je Avstrija pokvarila simpatije na Rumunskem vsled preganjanja Rumunov na Ogrskem, v Srbiji pa Milanu na ljubo. Bolgarija je dandanes najtrdnije zavetišče evropske izomike na Balkanu, kjer si mora Avstro-Ogrska izbrati težišče za vplivanje na balkanske razmere.

Kronanje kralja Petra.

Belgrad, 15. septembra. Razen Črne gore pošlje tudi Bolgarija svojega oficialnega zastopnika k kronanju Jugoslovanske umetniško razstavo odprti princ Aleksander Karagorgjevič. Ljudstvo je že začelo prihajati od vseh strani dežele, pa tudi iz Dalmacije, južne Ogrske, Hrvatske in iz inozemstva. Stanovanje so vsled tega neizmerno draga. Za sobo v hotelu zahtevajo po 50 frankov. Za goste, ki ne dobe prenočišča, postavi mesto šotore.

Sestanek ruskega cara in nemškega cesarja.

Krakov, 15. septembra. „Czas“ poroča iz Petrogr., da pride car kmalu na Poljsko, kjer se sestane s cesarjem Viljemom. Prvotno se je mislilo tudi na sestanek s cesarjem Franco Jožefom, vendar se je namera opustila, ker naš cesar z ozirom na njegovo starost ne more prenašati naporov potovanja v inozemstvo. V Petrogradu pripisujejo temu sestanku veliko politično važnost. Sestanek bo v Lublenticah.

Dogodki v Macedoniji.

Solun, 14. septembra. Vrhovni nadzornik Hilmi paša in civilni agentje pridejo jutri sem, a iz Soluna odrinejo v Skoplje, kjer bo za dalje časa sedež vrhovnega nadzorstva in civilne agenture.

Carigrad, 15. septembra. Vali iz Kosovega, Šakir paša, ki se pogaja z upornimi Arnavti v Prizrendu, je obljubil voditeljema, bivšima orožniškema častnikoma Ramadanu Zaskoku in Ahmed Agi, da bo

data zopet sprejeta v orožniško službo, mlademu agitatorju Arif-Nazirju pa je zagotovil sprejem v carigrasko juridično šolo na državne stroške. Nadalje je izpustil 20 albanskih Arnavtov ter obljubil še drugačne koncesije.

Carigrad, 14. septembra. Včeraj se je vršil izredni ministrski svet ter se bavil z dogodki v Prizrendu. Sklenilo se je, da se odpošlje zadostna vojaška pomoč.

„Srbski dom“ na Nemškem.

Berolin, 15. septembra. Dne 26. t. m. pokaže malo slovansko pleme, takozvani lužički Srbi, da vkljub pruskemu zatiranju še žive. Ta dan se namreč odprli v Budyšin zelo slovesno „Srbski dom“, ki ga je zgradila „Srbska Matica“. Ta bo v bodoče središče narodnega življenja in trdnjava narodne zavesti lužičkih Srbov. Slavnost se bo zaključila z veliko ljudsko veselico.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 16. septembra.

— „Izgredi“ na drž. kolodvoru v Ljubljani. „Tagespost“ in „Grazer Tagblatt“ sta poročala, da so bili Karnijolci na drž. kolodvoru napadeni in kamnani. O tem dogodku nam poroča popolnoma nepristranski očividec: Nekaj minut pred prihodom vlaka, ki vozi na Gorenjsko, je prišlo kakih 30 mladeničev na kolodvor. Vsi so si preskrbeli vstopnice. Ko je prišel gorenjski vlak z južnega kolodvora na drž. kolodvor, je začela imenovana množica žvižgati in klicati na karnijolce: Abzug, Feiglinge itd. Karnijolci, vedoč, da so v vagonih popolnoma varni, so se pokriti s svojimi čepicami prikazali pri oknih se režali in se demonstrantom rogali. Na to je iz množice priletelo pet ali šest gnilih breskev ali hrušk na voz karnijolcev. Laž pa je, da je bil kdo ranjen ali sploh le zadet, kakor je tudi laž, da se je metalo kamenje. Dalje je laž, da je bila razbita neka šipa in da je uradništvo ravnodušno gledalo na demonstracijo. Železniško oboje se je vedlo popolnoma taktno in je pomirjajoče vplivalo na obe stranki. Gospod vitez Januschofsky, ki je sveda prisostvoval izletu Karnijolcev, naj bo tako prijazen in naj sebi itak dobro znanim dopisnikom graških listov po pravici pove, kako in kaj se je zgodilo na šišenskem kolodvoru!

— Tomišeljski Knif je na leci naznanil, da je Tomišlju fara zagotovljena in da bo žegnansko nedeljo instaliran prvi fajmošter. Knif pa ni povedal, kdo da bo prvi fajmošter, kdo bo žegnansko nedeljo instaliran. To pa farane toliko bolj zanima, ker je Knif že večkrat povedal, da pojde proč in da ne ostane v Tomišlju, tudi če se ustanovi samostojna fara. Kdor Knifca pozna, ve, da se ni čuditi, če bi župljani radi vedeli, ostane li Knif mož-beseda ali ne.

— Dolžno trpinčenih in umorjenih ljudi kriči do neba in zahteva maščevanja. V imenu pravice in poštenja zahtevam, da pokličete sodnika in prijorja.

Strniševa nevolja in enerzija je napravila na menih vsaj toliko vtisa, da se je vendar eden odločil in šel poklicat sodnika in prijorja, ki sta tudi kmalu na to stopila o refektorij. Kaj je Strnišo pripeljalo v samostan, sta že vedela, ker jima je bil to povedal menih, ki ju je bil prišel klicat. Prijor se je držal skrajno nezaupno in je jako hladno pozdravil Strnišo, saj je vedel, da je evangelik, da je vzel pod svojo streho ubgelega meniha Erazma in mu hoče dati svojo hčer za ženo, ter da je prijatelj Antona Magajne, največjega sovražnika samostana v Bistri. A tudi ljubljanski sodnik ni imel pravega zupanja do Strniše, in to iz istih nagibov, kakor prijor Hugon.

Strniša je na prvi hip spoznal, da bo imel težko stališče in da se bo treba mnogo truditi, predno prepriča ta dva moža. Po kratkem pozdravu so se vsi trije vsedli za mizo in sodnik Strniša je začel pripovedovati, kar je bil Erazem izvedel od dolgega Labana.

(Dalje prih.)

— Občinske volitve na Koroškem. V občini Strajavas pri Zilski Bistrici imajo Slovenci večino, a se volitev niti — udeležili niso! Pri Sr. Jakobu v Rožu, ki je od nekaj slovenska trdnjava, so zopet zmagali Slovenci, oziroma se nasprotniki niso udeležili volitve.

— Koncert „Glasbene Matice“, „Ljubljane in Slavca“ v nedeljo, dne 18. septembra bo prvi pojav „Zveze slovenskih pevskih društev“. V tolikem številu možkih zbor sploh še ni nastopil na Slovenskem. In ako smemo sklepati iz navdušenja iz vztrajnosti pevcev vseh treh društev in iz vzornega, na mojstrski višini stoječega vežbanja pevskih zborov po koncertnem vodju gospodu Hubadu, nudi se bode koncertnemu občinu prvi glasbeni užitek, kakršnega pri možkem zboru še nismo doživeli med Slovenci. Slavno koncertno občinstvo naj bi torej nikakor ne samudilo te redke prilike. „Zveza slov. pevskih društev“ bode, kakor vse kaže, radikalno preobnavila in blagodejno poživila vse slovensko petje.

— Generalna skušnja možkih zborov „Glasbene Matice“, „Ljubljane in Slavca“ za koncert dne 18. septembra bo v soboto, dne 17. septembra ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“. Naj bi vsi gospodje pevci sigurno in točno prišli, da se doseže kar najpopolnejši umetniški uspeh pri koncertu.

— K „Zvezi slovenskih pevskih društev“ je kot 25. društvo pristopil „Pevski zbor slovenskega delavskega podpornega društva“ v Celju.

— Veselica „Čitalnice“ in „Sokola“ v Šiški, ki se vrši v nedeljo, dne 18. septembra t. l. na Koslerjevem vrhu, ima letos še posebno novo točko sporeda, namreč, da takrat nastopi v prvič samostojno vrsto telovadcev šišenskega „Sokola“, za njimi pa mladi naraščaj, ki bode proizvajal vaje s palicami in v skupinah. Načrtovati se je obile udeležbe.

— Izpred sodišča. Franco Kokalj, hud klerikalec in trgovec na Rakovniku ima sinčka, ki ni ravno bistre glave in ki je poleg tega še posebno len. Mesto da bi oče paglavca, ki je nosil iz šole domov samo „finfarje“, vzel v roke in ga saj po klerikalni metodi navajal k pridnosti, ki bi mogla saj nekoliko prikriti trdo glavo fantova, spravil se je na šolo, in ker gosp. župnik Berce na trobi z po tej fari razpiti klerikalci, tudi na župnika, češ, šola je za nič, župnik za nič, župnik daje iz hudobije njegovemu paglavcu slabe rede itd. Kokalj je bil vsled tega pozvan pred sodnika na odgovor, ki je bil sveda višek zvižanja in hinavščine. Sodnik je bil mnenja, da se bo Kokalj morda le še poboljšal in ga je zato pot obsodil le na 50 K globe oziroma 5 dni zapora; Kokalj naj se znaša nad paglavcem — ne pa nad občesplošnim župnikom. Zanimivo je bilo, kako so odlični župljani pri tej razpravi g. župnika Bercega branili pred surovostjo Kokaljevo — ki je hotel vseakoli sodbo imeti, naj gre tudi kravica iz hleva. Sedaj ima sodbo — svojo obsodbo radi dolgega jezika.

— Otvoritev deželne sadne razstave v Radovljici na Gorenjskem. V soboto 17. t. m. točno ob polu enajsti uri dopoldne se bode vršila slovesna otvoritev deželne sadne razstave v Radovljici na Gorenjskem. Spored te slavnosti je sledeči: 1) Slovesna otvoritev ob 11. uri dopoldne. 2) Ogled razstave. 3) Skupni obed pri Hirsmanu ob 1. uri popoldne. 4) Strokovno predavanje ob 3. uri popoldne. 5) Koncert v sadni razstavi ob 6. uri zvečer, na katerem svira slavna domača radovljiska godba. V nedeljo 18. t. m. bode ista godba svirala popoldne v razstavi. K slovesni otvoritvi in obisku razstave so prijazno vabljani vsi interesi razstave, osobito naši gg. državni in deželni poslanci, duhovščina, župani, šolska vodstva in učitelstvo, vse gospodarske korporacije, uradniki in slavno občinstvo. Svoj prihod k otvoritvi in obisku razstave so zagotovili ekscoelencia, g. deželni predsednik baron Hein, g. deželni glavar pl. Detela, slavni deželni odbor kranjski in razni drugi odlični gostje. — Dekoracije razstavnega poslopja bodo zelo zanimive. Razstavljavei sadja in sadnih izdelkov pošiljajo pridno svoje pridelke v razstavo. Zanimanje je od vseh strani velikanstvo. Z neke strani se čuje, da se nameravajo prirediti posebni vlaki za dobe razstave. Na razstavi se bode v posebnem oddelku tudi prodajalo sadje na debelo.

— **Umor pri Škofljici.** V gozdu Gubniški vrh pri Škofljici je kakor smo že poročali — dne 9. t. m. našel paaetnikov sin Ivan Kramar iz Gubniške umorjeno žensko. Zdravniki, ki so bili člani komisije, so konstatirali, da je umorjena ženska bila pred umorom okrunjena. Istotako se je dognalo, da je umorjenka že enkrat povila otroka.

— **Veliki smeha** je bilo te dni na kamniškem vlakcu, ko je neki ljubljanski gospod vstopil v kupe II. razreda in prinesel s seboj gorečo — lešcherbo, kakor so rabijo po hlevih. Na kamniški progi vozil le en vagon II. razreda, a razsvetljava je taka, da se ljudje že norca delajo in da navadna lešcherba bolje sveti kot predpisana železniška svetilka.

— **Idrijska realka.** Občinski odbor je imenoval namestnega učitelja na gimnaziju na Dunaju g. J. Reiserja za pravega realnega učitelja za veroučitelja pa kaplana pri Sv. Petru v Ljubljani gospoda A. Plečnika.

— **Utonil** je v Žužemberku pod mostom 50letni Andrej Markovič iz Zafare. Pobožni mož je bil velik šnopar in je v pijanosti padel v vodo.

— **Talijo za rešitev življenja** je dobil Anton Krieger iz Krškega, ker je rešil Franca Kostanjška iz vode.

— **Iz Zagorja na Notranjskem.** Preteklo nedeljo smo imeli v naši vasi zopet javno predavanje in sicer je govoril takrat naš domaćin tukajšnji c. kr. pošta Alojzij Domicelj ml. o poučnem potovanju kranjskih kmetovalcev po Švici. V Švici se je zbral nad sto vedoželjnih kmetovalcev iz domačih in sosednjih šentpetrskih občin. Poučnemu govoru, ki je trajal skoraj dve uri, so sledili navzoči posestniki z velikim zanimanjem, kar je dokazalo živahno medsebojno pomenkovanje v odmoru. Marsikaj novega nam je povedal g. govornik, zlasti pa so se vsi čudili visoki stopnji živinoreje v Švici, na kateri stopi v primeri z našo mierno. Vse to pa je dosegel vatrjni šviški kmet v teku zadnjih 50 let deloma s svojo lastno energijo, deloma pa tudi z deželno podporo. Največ se je pa moglo to doseči z umnim gnojenjem travnikov z gnojnicjo, kar se pri nas vliče vsem »pridigam« noče in noče storiti ter se raje pušča, da ista okužuje zrak po vaseh in trgih. Seveda pa ne zadostuje samo lep govoritve, v zvezi s tem je potrebno posebno vi, vrli kmetovalci, ki ste ravnokar z lastnimi očmi gledali lepe uspehe v gorati Švici. K temu pa naj pripomoreta tudi naša vlada in deželni odbor, kar upajmo, se tudi zgodi, če se še enkrat ustavi kmetom tako škodljiva obstrukcija.

— Gospodu predavatelju pa bodi na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala za njegov lepi govor in nemali trud!

— **Unška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** priredi v nedeljo 18. septembra 1904 na vrtu g. A. Beleta na Uncu veselico z godbo, petjem mešanega pevskega zbora unškega, šaljivo loterijo in pristo zabavo. Svira postojnska godba. Veselica se vrši ob vsakem vremenu. Čisti dobiček namenjen je družbi sv. Cirila in Metoda.

— **Tatvina v cerkvi.** Iz št. Vida pri Vipavi se nam piše: V noči od 14 na 15 t. m. okrog polnoči se v tibatiji neznani tatovi skozi cerkveno okno nad zakristijo v cerkev, odpro tabernakelj in pokradejo iz ciborija vse hostije, katerih je bilo blizo 20. Med tem jih je opazoval naš g. naduhtelj s svojega stanojanja. Tatovi so brž kot ne slišali rožjenje oken, zato so mislili pri glavnih in pri stranskih vratih oditi, pa se ni dalo. Čakali so, da je naduhtelj zaspal, kateri valed teme in močnega dežja ni mogel ničesar razločiti, so po isti poti zdrave pete odnesli, najbrže proti Trstu. Vse druze cerkvene posode so pa pustili in se niso spomnili na pušico.

— **Mariborsko porotno sodišče.** V Rubgrubnu nad Mariborom je vzel vinčar Fr. Harz mlado deklico Ljudmilo Dietrich za rejenko. Ko je bila deklica 13 let stara, začel je 50letni Harz z njo spolno občeševati, za kar je tudi vedela viničarjeva 52-letna žena. Dekle je rodilo, a pri sodišču sta ona in viničarka prisegli, da otrok ni Harzev. Lansko leto je postala tedaj 15letna Dietrich zopet mati, a otroka je viničar usmrtil, dasi to taji. Obsojen je bil na smrt, dočim je dobilo zapeljano deklo 4 mesece, žena pa 2 mesece ječe.

— **Izvošček, ki je vozil »Karnijolce« na kolodvor** in ki je z bičem mahal po nekem Slovincu, ni bil številka 23 (Fr. Kovačič), temuč št. 3 (Kušarjev hlapec). To smo izvedeli iz verodostojnega vira. Voznik št. 23 je sicer bil isti čas tudi na kolodvoru, a ni vozil »Karnijolcev«, temuč nekega gospoda na Vič.

— **Gasilska vaja.** Ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo ima v nedeljo, dne 18. t. m., ob 9. uri dopoldne na bivši rafineriji veliko vajo. Odhod ob pol 9. uri z Vodnikovega trga. Za gledalce je določeno levo obrežje ob vrtu deželne bolnice. Pri neugodnem vremenu se vaja ne vrši.

— **Tatvina.** Ivanu Zormanu, hlapcu pri V. Accettu na Trnovskem pristanu, je dne 15. t. m. okoli 6. ure zvečer neznan tat vlomil v kovčeg, ki je stal v odklenjenem hlevu in mu ukradel srebrno uro, vredno 14 K in 3 K denarja. Oškodovanec je dobil svojo uro pri nekem stariarju, ki je povedal, da mu jo je prodal neki prostak c. in kr. 17 pešpolka, češ, da jo je dobil od svoje sestre. Sumi se pa, da je prostak sam ukradel uro, ker je preje, predno je šel k vojakom, pri Accettu delal in so mu bile razmere znane. — Včeraj je postal gospod Fr. Trošt, naduhtelj na Studencu, svoji hčerki kovčeg obleke, vredne 129 K 88 vin. in ga pustil na vozu na dvorišču g. Lovrenca Sarca na Karlovski cesti št. 19. Ko je Troštova poslala po kovčeg, ga ni bilo na vozu več najti. Proti pol 6. zvečer je pa našel strojevodja g. Alojzij Premk navedeni kovčeg v nekem jarku v tivolskem gozdu, ki je bil že vlomljen. Čakal je toliko časa, da je prišel mimo g. Jožef Nagode, s katerim sta nesla kovčeg k mestnemu vrtnarju. O tem je bila obveščena policija, ki je konstatovala, da je kovčeg last g. Trošta. Tat je najbrže nesel kovčeg iz tega namena v tivolski gozd, da bi ga tam izpraznil, ki je bil pa pri delu gotovo prepečen. Sumi se, da je bil tat kak tujec, ker sicer bi bil nesel kovčeg gotovo v svoje stanovanje v mestu, ne pa v tivolski gozd.

— **Tatvina?** Danes zjutraj je mestna policija glede na to, ker so se v zadnjem času začele zopet vršiti tatvine, po raznih šupah in kozoletih, kjer se po navadi skrivajo zelo temni individui, splošen pohod in pri tem res zasačila nekaj delomfžnežev. Tako je prišla ena patrulja tudi v kozolet g. Bavdekove na Zaloški cesti. Med tem, ko je preiskovala patrulja na eni strani kozolet, je zbežal na drugi strani neki neznan človek proti cesti. Na mestu, odkoder je neznanec ušel, so našli 16 parov nočnih obutei in 5 parov šifletov, katere je neznanec gotovo hje ukradel. Nesel je pete tako hitro, da ga niso mogli ujeti.

— **Prijet tat.** Včeraj smo poročali, da je bilo dne 6. t. m. v Višnji gori in na Peščeljaku v več krajih pokradeno in da je dotični vagant neznan kam odšel. Poročilo se nam, da je bil tat dne 14. t. m. poročištvu v Trebnjem prijel, in sicer v osebi Andreja Malarja iz Slepšeka v mokrnoški občini. Pri Malarju so dobili mnogo blaga in ulomiteljskega orodja, s kojim je odpiral razne hiše in shrambe. Malar je pred nekaj časom pri posestniku Francetu Žuretu zastavil nekaj mizarskega orodja, katerega je najbrže pokradel.

— **Ob kovčegu** sta prišla včeraj v nekem prenočišču v Kolodvorskih ulicah ključarski pomočnik Gregor Rajkovič in Oton Ciollem. Navedena sta tam prenočevala in kovčeg izročila nekemu uslužbencu, ki pa tudi sam ne ve, na kak način sta prešla. Poslužil se ju je gotovo kak uzmovič.

— **Pri tatvini zasačena** je bila danes dopoldne v prodajalnici g. Ane Kregarjeve na Poljanski cesti št. 69 neka posestnica z dežele, ko je ukradla cel kos sladkorja, predpasnik in dve klobasi. Prodajalka je tatvici blago odvzela in jo za kazen pošteno ozmerjala, a čimer je bila tatvica še najbolj zadovoljna.

— **Prisiljenec pobegnil.** Dne 14. t. m. je ušel od zgradbe hotela »Union« prisiljenec Alojzij Grusovin, 23 let star, rodom iz Trsta.

— **Lovski pes.** Prig. Alojziju Taškarku, vratarju na južnem kolodvoru, se nahaja belorjav lisast lovski pes, z znakom 1233. Lastnik naj se oglasi pri g. Taškarku.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpravilo z južnega kolodvora v Ameriko 35 Slovincov, nazaj pa je prišlo 7 Hrvatov. — V Lend-Gastein je šlo 10 Slovincov, 15 Hrvatov je šlo iz Zagreba v Hrušico.

— **Izgubljene in najdene reči.** Izgubljena je bila zlata obratna igla v podobni polmesece z granati. — G. Frančiška Janova je izgubila denarnico z bankovcem za 10 K. — Na južnem kolodvoru so bile najdene, oziroma izgubljene naslednje reči: črn klobuk, slamnik, dežnik, palica, star suknjič in hlače ter dva kovčega obleke.

— **Slovinci v Ameriki.** Na sekiro je padel v gozdu v Shryocku 39letni Janez Kavčič iz Horjula ter si vsekal v glavo globoko rano, da je par ur nato umrl.

— **Najnoveše vesti.** — Defraudant Jenner namerava najbrž oditi preko Hamburga v Ameriko.

Dunajska policija za gotovo upa, da se ga posreži v Hamburgu ujeti.

— **Kralj Leopold** je svoji hčeri ubegli princesinji Lujzi odtegnil letno rento 50.000 frankov, tako, da je sedaj navezana le na tujo podporo.

— **Anarhista Cezarja Flores**, rojenega na Kubi, sov Madridu prijeli. Flores je došel iz Pariza, da bi izvršil napad proti neki visokostojajoči osebi. Med njegovimi stvarmi so dobili več anarhističkih spisov in 6 dinamitnih patron.

— **Linška trgovska zbornica** se je obrnila s prošnjo na trgovsko ministarstvo, ki naj glede vprašanja o kartelih, ki se je razpravljal na shodu pravnikov v Inomstvu, vpraša preje za mnenje trgovske zbornice, predno zakonito reši vprašanje o kartelih.

— **Predsednik Loubet** je rekel pri sprejemu županov okraja La Bagude de Mazem, da se bo z vsjo poštvenostjo, ki jo je zmogel, posvetil delu za domovino, da se bo pa preteku 16 mesecev umaknil v pokoj, ki misli, da si ga je zaslužil.

— **Urednik Jakčić** v Belgradu je pobegnil, da se umakne aretaciji. Jakčić je bil hud nasprotnik poročnikov-zarotnikov in je bil zaradi tega obsojen v daljši zapor, ki se mu je sedaj odtegnil.

— **Zamorka White** je napravila te dni v Kentuckiju izkušnjo in dobila — prva svojega rodu — pravico do izvrševanja odvetniške prakse.

— **Sleparska družba.** Ruska policija je razkrila v Dvinsku družbo, ki je v velikem obsegu izdajala listine za oproščanje vojašine. Po 800 in 1200 rubljev je prodajala liste, ki bi pristni stali po 10.000 rubljev.

— **Bomba v sirotišnici.** V sirotišnici v Barceloni se je razpočila bomba ter poškodovala poslopje ne da bi bil kdo zadet.

— **Ljudožrci.** Ob bregovih Nove Gvineje se je potopila angleška ladja »Heckburth«. Osem mornarjev se je rešilo na suho, a so jih domačini polovili in baje pojedli.

— **Ubegli profesor.** Profesor dr. Salaba v Pragi je napravil za 200.000 K dolg ter pobegnil.

— **Raztava špirta** na Dunaju je dala 50.000 K dobička.

— **Velika nesreča** z zrakoplovom. Blizu Stolnega Belgrade se vrše velike vojaške vaje. Nastopil je tudi oddelek zrakoplovcev 1. topničarskega polka. Velik zrakoplov z 900 m³ vsebine je v višini 50 metrov vlekel 64 topničarjev na vrhove domov. Hipoma pa se je zrakoplov vadignil ter potegnil skupaj zvezane vojake v zrak. Poročnik Szubold je sicer vrv odrezal, vendar je priletelo šest vojakov ob neko skalo. Neki narednik in desetinik sta se ubila, neki drugi desetinik je hotel z bajonetom vrv prerezati, toda bajonet mu je zaglaval v trebuh.

— **Ali ima občinski svetovalec uradniški značaj?** O tem je imelo te dni razsoditi kasačijsko sodišče. Okrožno sodišče v Stanislavu (Galicije) je namreč obsodilo občinskega svetovalca Asta iz Kaluze v šesttedensko ječo, ker je od nekega Hellmanna sprejel 300 K zato, da bi ne prišel k seji glasovat glede ponudbe za užitinski zakup, vled česar bi dobil Hellmann zakup za 3000 K ceneje. Ast je denar sicer vzel, vendar je prišel k seji ter glasoval proti Hellmannovi ponudbi. To je Hellmann tako razjezilo, da je Asta anonimno ovadil sodišču. Drž. pravdnik štvo pa je tudi Hellmannu obtožilo, in obsojena sta bila oba. Ast zaradi zlorabe uradne oblasti, Hellmann pa zaradi zapeljavanja k omenjenemu hudodeistvu na 4 tedne ječe. Oba sta se pritožila, a kasačijsko sodišče je obsodbi potrdilo ter izreklo, da je občinski svetovalec uradnik, njegova dolžnost je, prihajati k občinskimi sejami. Ako občinski svetovalec sprejme darilo v ta namen, da bi k seji ne prišel, je to podkupljenje v uradnih zadevah, ter je vseeno ali je storil po naročilu ali pa celo nastopil proti koristim darovalca.

— **Pametni vrabci.** Blizu New Yorka ima ob železnici neki posestnik veliko pitališče za perutnino. Kadarkoli pa je nasul perutnini pšenice, priletele so cele jate vrabcev ter pomagale zobati. Da ne bo pital nepovabljenih gostov, začel je posestnik pitati svojo perutnino s kurozo, ki je za vrabca predebela in pretrdo zrnje. Ko je prišel potem posestnik gledat na pitališče, zapazil je vrabce, ki so nosili kurozo na tir bližnje železnice, da so vlaki zdrobili zrnje. Seveda se ne sme pozabiti, da so to bili — ameriški vrabci.

— **Kako se postopa na Cunardovih parnikih z izselniki,** o tem se poroča reškemu listu »Voce del Popolo« sledeče: Dosedaj smo smatrali popise v inozemskih

listih o škandaloznih razmerah na Cunardovih parnikih za neverjetne, ker se nam je zdelo nemogoče, da bi parobrodna družba, ki jo podpira ogrska vlada, pristopala z ogrskimi izselniki barbarsko. Sedaj smo se prepričali, da je to vendar le res ter lahko potrdimo to tudi s pričami. S 1. m. m. se je uvedel nov vozni red ter odrine 1. in 15. vsakega meseca parnik s Reke proti New-Yorku. Mnogo izselnikov, ki so prišli po 15. avgustu, je moralo čakati na Reki nad 14 dni. Niso pa jih dali v izselniški dom, o katerem govore prospekti, temuč so jih stlačili v kabine parnika, ki jih popelje v Ameriko. Takoj pa so tudi prišli pod angleško disciplino. Mornarji, natakariji in kuharji imajo pravico izselnike iz najmanjšega povoda pretepati — v ta namen so oboroženi z železnimi palicami. Deset dni po nastanitvi na parniku so dobili ukaz, da se morajo preeseliti v druge kabine in svojo prtljago tja zanesti. Nekateri so ugovarjali, ker so svoje reči stlačili in razvrstili za celo potovanje. Za ugovor so bili krvavo tepeni. Pri preseljevanju je pomagal neki mlagi mož neki dami nesiti kovček v drugi odedek. Natakari ga je ustavil in poučil, da to ni dovoljeno, obenem ga pa udaril po ustih, da mu je izbil zob iz ust in nosa krvaveč je šel mladi mož se pritožiti h kapitanu, ki je pritožbo mirno poslušal, potem pa možu obrnil hrbet z besedami »all right!« Sicer se je mož pritožil pozneje pri policiji, a ta mu ni mogla pomagati, češ, da je parnik »angleška tla«. Sploh uslužbeni na parniku tikajo brez izjeme izselnike, najsi so otroci, možje ali žene. V medkrovu je hrana neužitna, a prtljago zmečejo potnikom v prostore, kjer se jim pokvari. Pritožbam se uslužbeni le posmehujejo. Seveda so Angleži še brezobzirnejši, ko prispe parnik na široko morje.

— **Uspehi bi anja na morju.** Zdravniki so se prepričali, da bivače na morju ozdravi mnogokatero bolezen, ki so se doslej trdovratno upirale vsakemu drugemu zdravljenju. Večkrat se bolniku že po kratkem času, nekaterim pa skoro trenutno obrne ne bolje, nekateri bolniki pa tudi takoj ozdravijo. Posebno uspešno je morsko podnebje za živčne bolezni in nevragijo ter za bolelosti srca. Seveda se pa ob predloženem kopanju ali o predloženem bivanju na hudem vetru bolezen rada ponovi. Nikakor pa ni izključeno, da morsko zdravljenje tudi padavico in takozvano Basedowega holezen znatno olajša, čeprav so to bolezni, ki se rade povračajo. Bolj znan in zane sljivejši pa je uspeh morskega podnebnja na astmo, ki čisto že z vstopom na ladjo popolnoma poneha, pa se seveda prav rada na povratku domov zopet povrne. Dobro vpliva to podnebje tudi na mrzlico, posebno pa na škrofulozo. Ta vpliv si razklada jo učenjaki tako, da vpliva na živce in na menjavaanje snovi zlasti večja množina kisika.

Telefonska in brzojavna poročila.

Reka 16. septembra. Danes ponoči je bil tu precej močan potres. Čutiti je bilo dva sunka.

Rim 16. septembra. Kraljica Helena je včeraj ob 11. uri zvečer na gradu Racconigi povila sina. Novorojenček se krsti na ime Umberto in dobi naslov princ pijemontski. Danes zjutraj je 101 strel iz topov naznanil, da se je poročil prestolonaslednik. Papež je naročil turinskemu kardinalu, da krsti novorojenčka.

Milan 16. septembra. V Castelluccio je prišlo med orožniki in delavci do konflikta. Žandarji so rabili orožje in ubili več oseb, več družih pa ranili. Zaradi tega je nastal velikanski štrajk, ki se utegne razširiti po vsi Lombardiji. V Monzi so že včeraj delavci 30 največjih tovarn ustavili delo. Danes se je začel generalni štrajk v Milanu. Med delavci in vojaštvom je prišlo že do bojov, v katerih je bilo več ljudi ranjenih in nekaj ljudi ubitih. Razburjenost med delavci je velikanska.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 16. septembra. Iz Port Arturja se poroča, da je v trdnjavi dovolj živil še za precej časa. Japonci onemogočajo pokop japonskih mrtvecev in streljajo na rusko

saniteto. Port Artur se bo lahko še dolgo držal.

Berolin 16. septembra. Pruski polkovnik Gädtke poroča »Tagblattu« z bojišča: Evropski listi poročajo o bitki pri Liaojangu neresnico. Ruska armada ni bila premagana. Kuropatkin je umaknitev uzorno vodil. Kuroki je bil v največji nevarnosti, da Rusi njegovo armado uničijo. Samo vsled prenapljenosti ene divizije petega voja je Kuroki utekel tej usodi. Japonci so dosti več izgubili nego priznavajo. V Harbinu je 14.000 ruskih ranjencev, ali Kuropatkinova armada je nepremagana.

London 16. septembra. Ruska armada je koncentrirana okrog Mukdena. Vojaški krogi so jako presenečeni, da Japonci niso izkoristili svojega uspeha pri Liaojangu. Neki strokovnjak, (angleški vojaški ataše?), ki je spremljal ruske zadnje straže proti Mukdenu, javlja, da Japonci svoje navidezne zmage niso mogli izkoristiti, ker so v bitki izgubili nad 40.000 mož in bili vsled utrujenosti nesposobni za vsako akcijo. V bolnicah Rdečega križa je 12.000 ranjencev.

London 16. septembra. »Standard« javlja, da vlada okrog Liaojanga popoln mir. Japonci so pokopali 3100 Rusov.

Ob sklepu lista.

Zaradi dogodkov na kolodvoru, pri katerih je bil izzival Malitsch pretepen, je sodišče danes dalo za preiti šest oseb, med njimi več slovenskih visokosolcev.

Gospodarstvo.

— **Oskrbovalna komisija garnizijske bolnice št. 8 v Ljubljani** naznanja trgovski in obrtniški zboru v Ljubljani, da bo prekrbovanje hrane za imenovano bolnico oddalo za čas od 1. januarja do 31. decembra 1905 eventualno za tri leta, t. j. do 1907. Razprava o tozadevnih ponudbah se bo vršila dne 7. oktobra 1904 ob 10. uri dopoldne v imenovani bolnici v Ljubljani, Zaloška cesta št. 29. Sprejemale se bodo le pisemne ponudbe, in sicer najkasneje do navedenega razpravnega dne 10. ure dopoldne, v garnizijski bolnici št. 8 v Ljubljani. Natančnejši pogoji in ponudbeni vzorci so v navedeni bolnici vsaki dan od 8. do 12. ure dopoldne na vpogled.

— **Železniško stavbno ravnateljstvo na Dunaju** je naznanilo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da je na postaji Gorica delne proge Podbrdo Gorica-St. Peter v gradbi nahajajoče se Bohinjske železnice izvršitev vrhulskih zgradb po ponudbi oddati. Ponudba je najkasneje do 6. oktobra t. l., 12. ure opolne, vložiti v vložni zapisnik c. kr. železniškega stavbnega ravnateljstva na Dunaju (k. k. Eisenbahndirektion in Wien, VI, Gumpendorferstrasse 10). Natančnejše določbe za vložitev ponudb, seznam cen itd. so pri imenovanem ravnateljstvu in pri c. kr. železniškem stavbnem vodstvu v Gorici na vpogled.

Poslano.

V nekem nemškem časopisu so napadli mojo osebo, kot da bi se jaz brigal za novomeško življenje. Sum, pravijo, leti name. Izjavljam s častno besedo, da jaz nisem »Novičar« Slovence. V tako reči vtikati, se mi zdi prenevrudne in nečastno. Nečastno pa je tudi od dopisnika »Grazar Tagblatt«, da je zvrnil sum name. Ali ima s tem gotove namene? Išče naj »Novičarja« v taboru klerikalnega vodstva in kmalu bo spoznal blebetuljo, zadolženo osebo, dopisnika »Slovenca«.

Novo mesto, 15. sept. 1904.

Peter Pogačnik,
umirovljeni učitelj.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

Slabotne, nenevno in malokrvne osebe, bledine, slike in otroke, ki slabo izgledajo, okropča železnato vino lekarnarja Piccolija v Ljubljani na Dunajski cesti. — Zunanja naročila po povzetju. 14

Slovinci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

